KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 4.7.2019 r.
COM(2019) 318 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY

w sprawie postępów instytucji unijnych we wdrażaniu stopniowego ograniczania odstępstwa dla języka irlandzkiego

I. Wprowadzenie

W momencie przystąpienia do Wspólnot Europejskich w 1973 r. Irlandia nie zwróciła się o to, aby język irlandzki był jednym z języków urzędowych i roboczych instytucji, ale jedynie o przetłumaczenie traktatów na język irlandzki i możliwość komunikowania się przez obywateli z instytucjami w języku irlandzkim. W związku z powyższym język irlandzki nie został dodany do wykazu języków urzędowych i roboczych w rozporządzeniu nr 1[1], a instytucje nie przygotowywały i nie publikowały przepisów w języku irlandzkim.

W 2005 r. Irlandia wystąpiła z wnioskiem, aby język irlandzki stał się językiem urzędowym i roboczym Unii, i zaproponowała jednocześnie ograniczony system językowy, w którym sporządzane w języku irlandzkim byłyby tylko rozporządzenia przyjmowane wspólnie przez Parlament Europejski (PE) i Radę. Rada przyznała taki status od dnia 1 stycznia 2007 r. na mocy rozporządzenia (WE) nr 920/2005[2] wraz z odstępstwem, zgodnie z którym jedynie rozporządzenia PE i Rady musiały być sporządzane w języku irlandzkim. Odstępstwo zostało przyjęte na okres 5 lat, a po przeglądzie w 2010 r. przedłużono go o kolejne 5 lat, czyli do dnia 31 grudnia 2016 r.[3] W 2015 r., w ramach polityki zachęcania do używania i poszerzania znajomości języka irlandzkiego, rząd Irlandii zwrócił się do Rady o stopniowe zmniejszanie zakresu odstępstwa w celu jego stopniowego wyeliminowania do dnia 1 stycznia 2022 r. W związku z tym w grudniu 2015 r. Rada przyjęła rozporządzenie (UE, Euratom) 2015/2264[4]. Doprowadziło to do bezprecedensowej sytuacji, w której instytucje musiały stworzyć nowy system językowy dla państwa będącego już państwem członkowskim.

W załączniku do rozporządzenia (UE, Euratom) 2015/2264 określono harmonogram stopniowego ograniczania odstępstwa w następujący sposób:

- pierwszy etap (od 1 stycznia 2017 r.) – dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady;
- drugi etap (od 1 stycznia 2018 r.) – decyzje Parlamentu Europejskiego i Rady;

---

[1] Rozporządzenie Rady nr 1 z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (Dz.U. 17 z 6.10.1958, s. 385) oraz rozporządzenie Rady nr 1 z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz.U. 17 z 6.10.1958, s. 401).

[2] Rozporządzenie Rady (WE) nr 920/2005 zmieniające rozporządzenie nr 1 z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej oraz rozporządzenie nr 1 z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz wprowadzające tymczasowe środki stanowiące odstępstwa od tych rozporządzeń (Dz.U. L 156 z 18.6.2005, s. 3).

[3] Rozporządzenie Rady (UE) nr 1257/2010 przedłużające obowiązywanie tymczasowych środków wprowadzonych rozporządzeniem (WE) nr 920/2005 stanowiących odstępstwo od przepisów rozporządzenia nr 1 z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej oraz rozporządzenia nr 1 z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz.U. L 343 z 29.12.2010, s. 5).

[4] Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) 2015/2264 przedłużające obowiązywanie tymczasowych środków wprowadzonych rozporządzeniem (WE) nr 920/2005 stanowiących odstępstwo od przepisów rozporządzenia nr 1 z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej oraz rozporządzenia nr 1 z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej, oraz stopniowo wycofujące te środki tymczasowe (Dz.U. L 322 z 8.12.2015, s. 1).

- trzeci etap (od 1 stycznia 2020 r.) – rozporządzenia i dyrektywy Rady oraz decyzje Rady, które nie wskazują adresata; oraz
- czwarty etap (od 1 stycznia 2021 r.) – rozporządzenia i dyrektywy Komisji oraz decyzje Komisji, które nie wskazują adresata.

W rozporządzeniu zawarto wymóg, aby Komisja dwukrotnie przedkładała Radzie sprawozdania dotyczące jego wykonania, zanim odstępstwo przestanie obowiązywać. Najpóźniej w październiku 2019 r. Komisja ma przedstawić sprawozdanie na temat postępów poczynionych przez instytucje w zakresie wdrażania stopniowego ograniczania odstępstwa. Po rozpatrzeniu sprawozdania Rada może podjąć decyzję o zmianie harmonogramu określonego w załączniku.
Komisja ma przedstawić najpóźniej w czerwcu 2021 r. kolejne sprawozdanie na temat tego, „czy instytucje dysponują w stosunku do pozostałych języków urzędowych wystarczającymi mocami tłumaczeniowymi, aby od dnia 1 stycznia 2022 r. bez odstępstwa stosować rozporządzenie nr 1 w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej oraz rozporządzenie nr 1 w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej". W przypadku braku rozporządzenia Rady stanowiącego inaczej, odstępstwo przestanie obowiązywać z dniem 1 stycznia 2022 r.

W **pierwszym sprawozdaniu z wdrożenia** podsumowuje się postępy w okresie od stycznia 2016 r. do połowy 2019 r.

II. Postępy we wdrażaniu stopniowego ograniczania odstępstwa

a. Współpraca z Irlandią

Instytucje i Irlandia współpracują ze sobą w celu wdrożenia rozporządzenia (UE, Euratom) 2015/2264. Na mocy art. 2 rozporządzenia „władze irlandzkie i Komisja, we współpracy z pozostałymi instytucjami Unii, spotykają się regularnie w celu monitorowania procesu rekrutacji wystarczającej liczby pracowników irlandzkojęzycznych przez instytucje Unii, aby skutecznie zareagować na stopniowe ograniczanie zakresu odstępstwa (...) oraz w celu monitorowania mocy tłumaczeniowych i stopnia wykorzystania usługodawców zewnętrznych w celu spełnienia zapotrzebowania instytucji Unii w zakresie języka irlandzkiego".

W związku z tym powołano **grupę monitorującą odstępstwo dla języka irlandzkiego**, składającą się z przedstawicieli służb językowych instytucji Unii i Irlandii. Grupa rozpoczęła pracę w 2016 r. i będzie działać do czasu, aż rozporządzenie przestanie mieć zastosowanie. Grupa ma strukturę dwustopniową:

- Na poziomie zarządczym Komisja (reprezentowana przez Dyrekcję Generalną ds. Tłumaczeń Pisemnych) we współpracy z innymi instytucjami i Irlandią (reprezentowaną przez Departament Kultury, Dziedzictwa oraz Regionów Irlandzkojęzycznych *Gaeltacht*), organizuje coroczne spotkania w celu monitorowania postępów i przyjmowania rocznych priorytetów w następujących obszarach:
    - rekrutacja w instytucjach;

    - możliwości tłumaczeniowe usługodawców zewnętrznych;
    - zacieśnienie współpracy w zakresie zasobów językowych; oraz
    - kwestie związane z dostępnością dorobku prawnego; oraz
- Na poziomie operacyjnym przedstawiciele służb językowych instytucji i Departamentu Kultury, Dziedzictwa oraz *Gaeltacht* spotykają się co najmniej dwa razy w roku, zajmują się pracami nad rocznymi priorytetami i przedkładają poziomowi zarządczemu sprawozdania z postępów.

Od czasu przyjęcia rozporządzenia Komisja i Irlandia zorganizowały wspólnie trzy coroczne konferencje w Dublinie na temat języka irlandzkiego.

Informacje o postępach w najważniejszych obszarach przedstawiono na kolejnych stronach.

b. Tłumaczenia pisemne na język irlandzki

Zapotrzebowanie instytucji na tłumaczenia pisemne to przede wszystkim tłumaczenia aktów prawnych, a w następnej kolejności innych dokumentów nielegislacyjnych zależnie od wymogów politycznych i innych potrzeb w zakresie komunikacji. Przez realizację dwóch pierwszych etapów w 2017 r. i 2018 r. (dodanie dyrektyw i decyzji przyjmowanych przez PE i Radę) instytucje zaczęły poszerzać zakres prawodawstwa tłumaczonego na język irlandzki. Te **dwa pierwsze etapy zostały zrealizowane w pełni**.

Zgodnie z motywem 4 rozporządzenia (UE, Euratom) 2015/2264 instytucje przełożyły również inne treści, aby zwiększyć dostępność informacji na temat działalności Unii w języku irlandzkim. Teksty aktów prawnych oraz wspomniane powyżej dodatkowe treści przyczyniły się łącznie do tego, że od 2016 r. **ilość tłumaczeń na język irlandzki w instytucjach**[5] **wzrosła ponad dwukrotnie**.

W celu przygotowania realizacji kolejnych etapów zaplanowanych na lata 2020 i 2021 Komisja przeanalizowała prognozy zapotrzebowania według rodzaju dokumentu. Z prognoz wynika, że w związku z realizacją kolejnych etapów w latach 2020 i 2021 ilość tłumaczeń w niektórych instytucjach **po raz kolejny wzrośnie dwukrotnie** między końcem 2018 r. a 2021 r. Szacuje się, że po wygaśnięciu odstępstwa w 2022 r. konieczność tłumaczenia pozostałych tekstów (np. komunikatów, konsultacji i sprawozdań) sprawi, że ogólne zapotrzebowanie na tłumaczenia pisemne na język irlandzki w Komisji[6] wzrośnie o kolejne 40 %. W związku z tym znacznie wzrośnie również zapotrzebowanie na język irlandzki w innych służbach językowych.

c. Rekrutacja pracowników zajmujących się językiem irlandzkim

Najważniejszym czynnikiem zapewnienia mocy tłumaczeniowych w celu wykonania rozporządzenia (UE, Euratom) 2015/2264 jest **wystarczająca liczba pracowników zajmujących się językiem irlandzkim**. W 2015 r. instytucje i Irlandia wskazały główne wyzwanie dotyczące zakończenia obowiązywania odstępstwa: mała liczba specjalistów w dziedzinie języka irlandzkiego. Aby rozbudować możliwości produkcyjne do dnia 1 stycznia 2022 r., instytucje zaplanowały szereg **konkursów EPSO na lata 2016, 2018 i 2020**.

Oszacowano zapotrzebowanie rekrutacyjne wszystkich instytucji na podstawie danych kadrowych z 2014 r.[7] W międzyczasie dokonano przeglądu zasobów i wprowadzono korekty w odniesieniu do łącznej puli tłumaczy wewnętrznych, możliwości dostawców tłumaczeń oraz zasobów technologii językowej. Aby zwiększyć ilość tłumaczeń pisemnych na język irlandzki, konieczna jest dalsza rozbudowa i łączenie – w różnym stopniu w poszczególnych instytucjach – tych trzech głównych aspektów mocy tłumaczeniowych na język irlandzki.

---

[5] Instytucje UE posiadające największe służby tłumaczeniowe, tj. Komisja, PE i Rada.

[6] W przypadku samej Komisji zapotrzebowanie w latach 2016–2018 wzrosło z 8 000 do 19 000, w latach 2018–2021 ma wzrosnąć z 19 000 do ok. 50 000, a po 2022 r. – z 50 000 do ok. 83 000.

[7] Ocena skutków finansowych przygotowana przez Komisję w celu przyjęcia rozporządzenia (UE, Euratom) 2015/2264.

Instytucje nadal przydzielają nowe stanowiska swoim departamentom języka irlandzkiego. Od końca 2015 r. **liczba pracowników zajmujących się językiem irlandzkim wzrosła z 58 do 102**.

Konkursy EPSO dla tłumaczy pisemnych i asystentów językowych GA[8] ogłoszono w 2016 r. Do konkursu zgłosiło się 210 osób, wyłoniono 10 kandydatów, przy czym docelowo na liście konkursowej były 62 miejsca. 8 z 10 laureatów było już zatrudnionych przez instytucje[9] na umowach na czas określony, tak więc zyskano de facto 2 nowych kandydatów do zatrudnienia. Jeśli chodzi o konkurs dla asystentów językowych, na liście laureatów było 13 miejsc; 9 z 118 kandydatów zdało konkurs, z których 6 było już zatrudnionych przez instytucje[10] na umowy na czas określony, co daje zysk netto 3 nowych kandydatów.

W 2017 r. ogłoszono konkurs EPSO dla prawników lingwistów. Zgłosiło się do niego 26 osób i wyłoniono 3 laureatów.

Do konkursu EPSO dla tłumaczy pisemnych w 2018 r. zgłosiło się 190 osób i wyłoniono w nim 15 laureatów. Aby zwiększyć szanse kandydatów w procedurze selekcji, przedłużono termin składania wniosków o 2 tygodnie i zmieniono kolejność testów, tak że testy tłumaczeniowe zostały przeprowadzone przed testami komputerowymi.

Konkursy EPSO dla lingwistów języka irlandzkiego cieszą się zainteresowaniem, ale osiągnięcie pozytywnych wyników odpowiadających prognozowanemu zapotrzebowaniu jest dużym wyzwaniem.

Tabela 1: Konkursy EPSO, 2016–2018

Rok	Konkurs	Liczba kandydatów	Dopuszczeni do testów tłumaczeniowych	Zaproszeni do udziału w ocenie zintegrowanej	Lista rezerwowa EPSO	Dostępne miejsca na liście
2016	Tłumacze pisemni	210	43*	10	10	62
	Asystenci	118		28	9	13
2017	Prawnicy lingwiści	26	8	5	3	8
2018	Tłumacze pisemni	190	114**	17***	15	72

*na podstawie testów komputerowych
**na podstawie zgłoszeń
***testy komputerowe włączone w ocenę zintegrowaną

Instytucje starały się zrekompensować słabe wyniki w konkursach EPSO również przez inwestycje w **rekrutację i szkolenie pracowników na umowach na czas określony** i rozwijanie w ten sposób mocy tłumaczeniowych. Między 2015 r. a połową 2019 r. instytucje skorzystały z rozwiązania alternatywnego, jakim było 14 procedur selekcji

[8] GA to kod ISO dla języka irlandzkiego.
[9] 4 w PE, 2 w Radzie i 2 w Komisji.
[10] 2 w PE, 3 w Radzie i 1 w Komisji (Służba Prawna).

pracowników zatrudnionych na czas określony[11]. Dodatkowe możliwości szkoleniowe stworzone przez Irlandię oraz szkolenia instytucji dla pracowników zatrudnionych na czas określony umożliwiły pragmatyczne rozwiązanie problemu słabych wyników w konkursach EPSO. Ponadto na początku 2019 r. EPSO rozpoczęło procedurę selekcji tłumaczy kontraktowych.

Chociaż odstępstwo jako takie nie dotyczy **tłumaczenia ustnego**, należy je również wziąć pod uwagę, ponieważ tłumacze ustni często należą do tej samej puli potencjalnych kandydatów do zatrudnienia. Wszystkie instytucje UE muszą mieć wystarczającą liczbę tłumaczy ustnych, aby sprostać zapotrzebowaniu na język irlandzki po wygaśnięciu odstępstwa. W tej chwili instytucje są w stanie zaspokoić zapotrzebowanie, które ogranicza się do tłumaczenia ustnego z języka irlandzkiego (wymagające biernej znajomości języka irlandzkiego). Służba tłumaczeń ustnych Komisji, DG SCIC, ma trzech tłumaczy ustnych zatrudnionych na stałe (dwie osoby z bierną znajomością języka i jedna osoba z czynną znajomością języka) oraz wystarczającą pulę akredytowanych tłumaczy zewnętrznych, którzy mogą zostać zatrudnieni do obsługi Komisji, Rady, EKES-u i KR-u. Liczba zleceń na tłumaczenie ustne z języka irlandzkiego w czterech instytucjach obsługiwanych przez DG SCIC zmniejszyła się z 20 w 2011 r. do 4 w 2018 r. i do 2 w 2019 r. Do tej pory nie zwrócono się do DG SCIC o tłumaczenie ustne na język irlandzki („czynna znajomość języka"), co zostało wyraźnie potwierdzone w wymianie listów między DG SCIC a Departamentem Kultury, Dziedzictwa i *Gaeltacht* rządu irlandzkiego. W Parlamencie Europejskim (podobnie jak w parlamencie irlandzkim) tłumaczenie ustne jest zapewniane wyłącznie z języka irlandzkiego (nie na irlandzki) na sesjach plenarnych (w tym sesjach wieczornych), a w przypadku innych posiedzeń – zlecenie musi być złożone z wyprzedzeniem. Europejski Trybunał Sprawiedliwości nie ma tłumaczy ustnych języka irlandzkiego zatrudnionych na stałe, ponieważ nigdy nie wniesiono sprawy w języku irlandzkim.

Urząd Publikacji (OP) korzysta z asystentów znających język irlandzki, którzy zajmują się **redakcją językową i korektą tekstów**. OP zatrudnia obecnie jedną osobę na umowę na czas określony i dąży do stopniowego budowania zdolności produkcyjnych dla języka irlandzkiego, tak aby był on na poziomie takim jak dla większości innych języków. Z uwagi na niewielką liczbę stanowisk i ich specyficzny charakter, nie jest opłacalne zorganizowanie konkursu EPSO specjalnie dla Urzędu Publikacji.

Irlandia również podjęła zdecydowane działania, jeśli chodzi o przygotowanie kandydatów do kariery w instytucjach oraz zwiększenie zatrudnienia. Od 2007 r. wprowadza szereg programów uniwersyteckich w języku irlandzkim, w szczególności w ramach inicjatywy „Advanced Irish Language Skills Initiative". W 2015 r. Irlandia utworzyła centrum doskonałości karier z językiem irlandzkim w Unii Europejskiej, aby ułatwić koordynację między instytucjami szkolnictwa wyższego biorącymi udział w tej inicjatywie.

[11] PE: 1 selekcja tłumaczy pisemnych w 2016 r. i 2019 r. oraz 1 selekcja asystentów w 2017 r.; 1 selekcja prawników lingwistów w 2017 r.; Rada: 1 selekcja tłumaczy pisemnych w 2016 r., 2017 r. i 2018 r. oraz 1 selekcja asystentów w 2017 r.; 1 selekcja prawników lingwistów w 2017 r.; Komisja: 1 selekcja dla tłumaczy pisemnych w 2017 r., 2018 i 2019 r.; Trybunał Sprawiedliwości: 1 selekcja dla prawników lingwistów języka irlandzkiego w 2017 r. oraz 1 procedura dla korektorów w 2018 r.

W 2015 r. przeznaczono 4,7 mln euro na utworzenie w ciągu 8 lat 15 nowych specjalistycznych kursów w instytucjach uczestniczących. Wszystkie kursy finansowane w ramach inicjatywy, w tym kursy prawnicze, obecnie obejmują również zajęcia w trzecim języku obcym UE i zawierają moduły dotyczące umiejętności psychometrycznych przygotowujące studentów do udziału w konkursach EPSO. Komisja pomogła w utworzeniu studiów w dziedzinie tłumaczeń konferencyjnych na Narodowym Uniwersytecie Irlandii w Galway i cały czas wspiera ten kierunek studiów.

W latach 2016–2018 Irlandia i instytucje promowały **kariery w instytucjach dla lingwistów irlandzkich** przez kampanie reklamowe, targi pracy, wizyty w szkołach wyższych oraz wizyty studentów z irlandzkich szkół wyższych w instytucjach, specjalne imprezy inauguracyjne, artykuły prasowe i wywiady radiowe. Podczas corocznych konferencji w Dublinie poruszano tematy związane z tłumaczeniami pisemnymi i ustnymi w języku irlandzkim, a także informowano o możliwościach zatrudnienia i profilach pracowników zajmujących się językiem irlandzkim w instytucjach. Komisja i Irlandia próbują dotrzeć również do młodszych pokoleń mówiących po irlandzku i zorganizowały wspólnie w 2017 r. specjalny konkurs dla młodych tłumaczy pisemnych, skierowany do uczniów z wyższych klas szkół średnich. W 2018 r. w konkursie udział wzięło łącznie 21 szkół.

Można podsumować, że pomimo szeregu pragmatycznych środków *sui generis* mających na celu zwiększenie zdolności w zakresie tłumaczeń pisemnych i ustnych języka irlandzkiego, z doświadczeń wynika, że w ciągu najbliższych 3 lat nadal konieczne będą znaczne wysiłki, aby możliwe było zaspokojenie przewidywanych potrzeb.

d. Możliwości tłumaczeniowe usługodawców zewnętrznych

Instytucje **zlecają na zewnątrz pewną część swojej pracy tłumaczeniowej**. Komisja korzysta z tłumaczeń zewnętrznych w największym zakresie, jeśli chodzi o łączną liczbę stron. Instytucje chcą w większym zakresie korzystać z irlandzkiego rynku tłumaczeń, aby uzupełnić swoje wewnętrzne możliwości tłumaczeniowej.

W okresie objętym sprawozdaniem Komisja i PE zorganizowały dodatkowe **przetargi na usługi tłumaczeniowe**, aby zwiększyć swoje zdolności tłumaczeniowe oraz poprawić absorpcję zleceń na rynku i jakość otrzymywanych tłumaczeń. Nowe umowy z Komisją weszły w życie w lipcu 2018 r. Na początku wyniki są zachęcające, chociaż ilość podzleconych stron wciąż stanowi zaledwie ułamek tego, co jest konieczne do zaspokojenia zapotrzebowania w scenariuszu bez odstępstwa. W listopadzie 2018 r. przetarg ogłosił Parlament Europejski, w którym uczestniczyły również Rada, Trybunał Obrachunkowy, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów. W marcu 2019 r. PE ogłosił kolejny przetarg na tłumaczenia zewnętrzne, w tym na język irlandzki. W maju 2019 r. Komisja również ogłosiła kolejny przetarg na tłumaczenia zewnętrzne, w tym na język irlandzki. Wszystkie te procedury są nadal w toku. W okresie objętym sprawozdaniem zorganizowano **spotkania informacyjne dla usługodawców zewnętrznych** w zakresie możliwości współpracy z Komisją. Były to zarówno seminaria internetowe, jak i wydarzenia na żywo, co pozwoliło dotrzeć do większej liczby zainteresowanych. W 2018 r. tematem

corocznej konferencji w Dublinie były bieżące i przyszłe potrzeby w zakresie zewnętrznych tłumaczeń pisemnych.

Służby tłumaczeń ustnych w Komisji (DG SCIC), PE i ETS mogą korzystać z **11 akredytowanych zewnętrznych tłumaczy ustnych z języka irlandzkiego**; tylko 5 z nich posługuje się czynnie językiem irlandzkim. Żadni kandydaci nie przeszli testów akredytacyjnych w 2016 r., w 2017 r. ani w 2019 r.

W kwietniu 2019 r. Urząd Publikacji ogłosił przetarg dla usługodawców zewnętrznych; nie otrzymano żadnych ofert, w związku z czym przetarg zostanie ogłoszony ponownie.

e. Zasoby dla języka irlandzkiego

Zdolności tłumaczeniowe w zakresie tłumaczeń pisemnych obejmują również zasoby językowe. Instytucje i Irlandia nadal finansują projekt **terminologiczny** IATE[12] dla języka irlandzkiego, który jest obecnie w jedenastym roku realizacji i dla którego Irlandia zatwierdziła finansowanie do końca 2021 r. W projekcie powstało 65 592 wpisów terminologicznych (w porównaniu z 56 860 wpisami w 2015 r.). Instytucje rozpoczęły współpracę z Irlandią nad budową sieci irlandzkojęzycznych ekspertów w poszczególnych dziedzinach terminologii w Irlandii.

Narzędzia do **tłumaczenia wspomaganego komputerowo** oraz tłumaczenie maszynowe mają zasadnicze znaczenie dla wydajności tłumaczeń pisemnych. Narzędzia te wykorzystują dwu- i wielojęzyczne korpusy językowe, często w formie pamięci tłumaczeniowych pochodzących z wcześniejszych tłumaczeń. Euramis, międzyinstytucjonalna baza **pamięci tłumaczeniowej**, zawiera obecnie około 5,8 mln segmentów przetłumaczonych z irlandzkiego lub na irlandzki (w porównaniu z 3,5 mln w 2015 r.). Jest to około dziesięć razy mniej w porównaniu z 30–50 mln segmentów dla większości innych par językowych.

Irlandia zobowiązała się udostępnić instytucjom pamięci tłumaczeniowe dla krajowych przepisów prawnych po angielsku i irlandzku. Przygotowano umowę między instytucjami a Irlandią, która wkrótce ma zostać sfinalizowana.

Mechanizm **tłumaczenia maszynowego** na język irlandzki, oparty na technologii neuronowej, powstał w marcu 2018 r. w ramach systemu eTranslation Komisji[13] i dostępny jest dla instytucji oraz dla władz irlandzkich. Jednakże ze względu na fakt, że tłumaczenie maszynowe opiera się na danych, a ilość danych w bazie Euramis wykorzystywanych do zasilenia mechanizmu tłumaczenia na język irlandzki jest stosunkowo niewielka, wyniki irlandzkiego tłumaczenia maszynowego nie są tak dobre, jak w przypadku innych języków. W ramach inicjatywy w zakresie koordynacji europejskich zasobów językowych podejmowana jest próba zgromadzenia większej ilości danych językowych w celu poprawy jakości tłumaczenia maszynowego.

---

[12] Terminologiczna baza danych, z której korzystają wszystkie instytucje, jest również częściowo dostępna publicznie.

[13] eTranslation (wcześniej MT@EC) to system tłumaczenia maszynowego przeznaczony dla dyrekcji generalnych Komisji, dla innych instytucji oraz dla organów publicznych państw członkowskich.

Urząd Publikacji współpracuje z rządem irlandzkim i z irlandzką międzyinstytucjonalną grupą językową, aby dostosować Międzyinstytucjonalny przewodnik redakcyjny do nowego oficjalnego standardu dla języka irlandzkiego. Urząd Publikacji korzysta również ze wspomaganych komputerowo narzędzi korektorskich, które są przystosowane do wykorzystania w tekstach publikowanych w dzienniku urzędowym w języku irlandzkim. Są one również dostosowywane na potrzeby orzecznictwa w języku irlandzkim.

f. Kwestie związane z dostępnością dorobku prawnego

Język irlandzki jest pierwszym językiem urzędowym i roboczym, w którym nie przetłumaczono dotychczas całego dorobku prawnego UE. Dorobek ten obejmuje obecnie około 160 000 stron tekstu prawnego (według stron dziennika urzędowego) i stanowi ważną część pamięci tłumaczeniowych instytucji oraz bogate źródło terminologii. W celu zaradzenia tej sytuacji Służba Prawna Komisji opracowała listę priorytetową obejmującą około 11 000 stron aktów podstawowych i skonsolidowanych wersji aktów prawnych, w przypadku których tłumaczenia na język irlandzki byłyby najbardziej wartościowe. Instytucje tłumaczą te akty prawne w miarę możliwości wynikających z dostępności zasobów; na chwilę obecną przetłumaczono około 4 697 stron. Tłumaczenia te nie są jednak autentyczne i służą jedynie poprawie jakości pamięci tłumaczeniowych i skuteczności operacyjnej. Trybunał Sprawiedliwości tłumaczy orzecznictwo i zwroty, które często powtarzają się w jego tekstach.

Od września 2018 r. **Irlandia** wspiera instytucje, **finansując program staży** w zakresie tłumaczenia dorobku prawnego UE. Zatwierdzono budżet, który do 2021 r. ma sfinansować staże 12 osób rocznie, które spędzą 5 miesięcy w służbach tłumaczeniowych głównych instytucji (po dwóch stażystów w PE, Radzie i Komisji, dwa razy w roku). W pierwszym okresie rozpoczynającym się we wrześniu/październiku 2018 r. staże odbyło tylko czworo z sześciu oczekiwanych stażystów (dwie osoby w PE, jedna w Radzie i jedna w Komisji); w drugim okresie rozpoczynającym się w marcu 2019 r. staż rozpoczęły trzy osoby (dwie w Komisji i jedna w Radzie). Irlandia zgodziła się na włączenie do programu EKES-u i KR-u, w związku z czym jedna osoba rozpoczęła staż w komitetach w marcu 2019 r. W kwietniu 2019 r. Irlandia zwiększyła środki[14] na pokrycie kosztów 10 stażystów ogółem, którzy od października 2019 r. mają rozpocząć 10-miesięczny staż (2 stażystów w Komisji, 3 w PE w tym 1 korektor, 2 stażystów w Radzie, 2 w EKES/KR oraz 1 korektor w Urzędzie Publikacji).

[14] Z 120 000 EUR do 200 000 EUR.

III. Podsumowanie

Instytucje są w pełni zaangażowane we wdrażanie rozporządzenia (UE, Euratom) 2015/2264. Współpraca z Irlandią przyspieszyła postępy we wszystkich obszarach określonych w rozporządzeniu. Instytucje z powodzeniem wdrożyły dwa pierwsze etapy (obejmujące dyrektywy i decyzje przyjęte przez PE i Radę) i od 2016 r. ponad dwukrotnie zwiększyły ilość tłumaczeń na język irlandzki.

W okresie objętym sprawozdaniem zorganizowano cztery konkursy EPSO, które miały przyczynić się do powstania stabilnej i odpowiednio licznej kadry wewnętrznej i w których wyłoniono 10 tłumaczy pisemnych i 9 asystentów (w 2017 r.) oraz 15 tłumaczy pisemnych i 3 prawników lingwistów (w 2019 r.). Od końca 2015 r. liczba pracowników zajmujących się językiem irlandzkim zatrudnionych w instytucjach wzrosła z 58 do 102. Pomimo tego, że podejmowane są zdecydowane wspólne działania, postępy są wolniejsze niż oczekiwano ze względu na małą ilość lingwistów języka irlandzkiego i niski wskaźnik powodzenia w konkursach EPSO. Zorganizowano 14 procedur naboru pracowników zatrudnionych na czas określony, aby zrekompensować brak laureatów konkursów EPSO – oferowane w ten sposób są czasowe stanowiska, na których pracownicy mogą zostać odpowiednio przeszkoleni.

W celu uzupełnienia wewnętrznych mocy tłumaczeniowych i rozszerzenia puli dostawców zewnętrznych, z których mogą korzystać instytucje, Komisja i PE zorganizowały dodatkowy przetarg na usługi tłumaczeń pisemnych w języku irlandzkim oraz testy akredytacyjne dla zewnętrznych tłumaczy ustnych.

Poczyniono postępy, jeśli chodzi o rozbudowę irlandzkich zasobów technologii językowych, oraz zbudowano w ramach systemu eTranslation nowy mechanizm tłumaczenia maszynowego z angielskiego na irlandzki, pomimo że dostępne korpusy i pamięci tłumaczeniowe są nadal stosunkowo skromnej objętości. Aby poprawić dostępność zasobów językowych, opracowano umowę między instytucjami a Irlandią w sprawie udostępnienia dwujęzycznego korpusu irlandzkiego prawa krajowego; umowa ma zostać wkrótce sfinalizowana. Instytucje i Irlandia kontynuowały również prace w ramach projektu terminologicznego IATE.

Z prognoz zapotrzebowania na tłumaczenia pisemne wynika, że realizacja kolejnych etapów w 2020 r. i 2021 r. będzie wymagać znacznie większej ilości zasobów. Ogólne zapotrzebowanie, bez obowiązującego odstępstwa od rozporządzenia nr 1, obejmuje tłumaczenie nie tylko przepisów prawnych, ale również materiałów politycznych, komunikacyjnych, konsultacyjnych i sprawozdawczych. Uwzględnić należy również tłumaczenia ustne. Od instytucji oczekiwać się będzie znacznych wysiłków, tak aby we współpracy z Irlandią możliwe było zbudowanie odpowiedniego potencjału wystarczającego do sprostania prognozowanemu zapotrzebowaniu. Od czasu oszacowania potrzeb w 2015 r. przeprowadzono przegląd zasobów; trwa obecnie korekta odnosząca się do łącznej puli zasobów i dokładne potrzeby kadrowe są przedmiotem ciągłego przeglądu. Aby zwiększyć ilość tłumaczeń pisemnych na język irlandzki, konieczna jest dalsza rozbudowa i łączenie – w różnym stopniu w poszczególnych instytucjach – wszystkich trzech głównych aspektów

mocy tłumaczeniowych: personelu wewnętrznego, tłumaczy zewnętrznych oraz zasobów technologii językowych.

Przed czerwcem 2021 r. Komisja przedstawi Radzie kolejne sprawozdanie na temat tego, czy instytucje mają wystarczającą zdolność, w stosunku do innych języków urzędowych, aby od dnia 1 stycznia 2022 r. stosować rozporządzenie nr 1 bez odstępstwa.